Кыргыз-Түрк "Манас" университети менен Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык козомөл министрлигине караштуу Сары-Челек мамлекеттик биосфералык көругунун ортосунда илимий-техникалык кызматташуу жөнүндө

КЕЛИШИМ

Бишкек ш. "27" апрель 2022-жыл

Бул келишим Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин атынан (мындан ары «Университет» деп аталган) ректор проф., докт. А. Жейлан жана биринчи проректор проф., докт. А.А.Кулмырзаев менен экинчи тараптан Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык көзөмөл министрлигине караштуу Сары-Челек мамлекеттик биосфералык коругунун (мындан ары "Корук" деп аталган) директору Р. К. Касымовдун ортосунда түзүлдү.

1. Келишимдин предмети:

Бул келишим биоартүрдүүлүктү сактоо жана баалуу реликт токойлорун сарамжалдуу пайдалануу, жер бетинде климаттын ысышына тоо токойлорунун экотутумунун туруктуулугун жогорулатуу, антропогендик басымды төмөндөтүү жолдорун аныктоо менен байланышкан маселелерди чечүүдө өнөктөштөрдүн интеллектуалдык жана материалдык-техникалык потенциалын толук жана натыйжалуу пайдалануу максатында, алардын Уставында жана Жоболорунда аныкталган милдеттерди чечүүдө Тараптардын ортосунда кызматташуу жана өз ара аракеттенүү мамилелеринин эрежелерин жана принциптерин белгилейт.

2. Тараптардын өз ара аракеттенүүсү.

Тараптар ишке ашыруу болжолдонуп жаткан биргелешкен долбоорлорду жана демилгелерди камтыган кызматташтыктын жана биргелешкен ишмердиктин негизги багыттарын аныкташты:

- биргелешкен комплекстүү илимий изилдөөлөрдү жүргүзүү, эки тараптын ишмердүүлүгүнүн артыкчылыктуу багыттары боюнча долбоорлорду иштеп чыгуу;
- макулдашуучу Тараптардын базасында практикумдарды, лекцияларды, семинарларды, конференцияларды жана башка иш-чараларды өткөрүү;
- тараптардын учурдагы ишмердүүлүгүн маалыматтык, методикалык, консультациялык жана материалдык-техникалык жактан өз ара камсыз кылуу;
- материалдарды рецензиялоо, пикирлерди даярдоо, оппонент болуу ж.б.
- эндемикалык өсүмдүктөрдүн, чөп, дарак-бадалдардын түрлөрүнүн урук жана гербарий материалдарын алмашуу;
- иштелип жаткан илимий изилдөөлөрдүн түрлөрү боюнча мүмкүн болушунча жаңы адабияттар менен камсыз кылуу;

3. Тараптардын милдеттенмелери.

3.1. "Корук" милдеттенет:

3.1.1 "Университетке" коруктун бардык аймагында илимий-изилдөө иштерин жүргүзүүгө, жеринде изилдөөгө же коллекциялык жана илимий материалдарды алууга уруксат берүү;

3.1.2 "Университетке" зарыл болгон учурда илимий кызматкерлер, токой сакчылары тарабынан жардам берүү, ошондой эле методикалык жана техникалык колдоо көрсөтүү;

3.1.3 "Университеттин" кызматкерлерине коруктун аймагында жүрүү эрежелери, өрт коопсуздугун, тоо шарттарында изилдөө жүргүзүүдө техника коопсуздугун сактоо эрежелери боюнча инструктаж жүргүзүү, иш-чараларды өткөрүү үчүн коштоочу бөлүп берүү;

3.1.4 Коруктун илимий китепканасында иштөөгө, "Табияттын летописи" материалдарынан, коруктун илимий изилдөөлөрүнүн, башка өнөктөштөрдүн материалдарынан пайдаланууга мүмкүнчүлүк берүү;

3.1.5 Сыноо участокторун тандоодо консультациялык жардам берүү, ат жана ат арабалары менен кызмат көрсөтүү.

3.2. **"Университет" милдеттенет:**

3.2.1 Илимий изилдөөлөрдү жүргүзүү учурунда коруктун режимин катуу сактоо, техника коопсуздугунун эрежелерин жана өрткө каршы талаптарды сактоо, коруктун коштоочу адамдарынын талаптарын аткаруу;

3.2.2 Иш аяктап, изилдөөнүн жыйынтыгы чыгарылгандан кийин алардын жыйынтыгы, тыянак жана сунуштар менен отчеттун көчүрмөсүн берүү;

3.2.3 Коруктун кызматкерлерине методикалык, техникалык жана консультациялык жардам көрсөтүү;

3.2.4 Илимий маалыматтар менен алмашуу, биргелешкен семинарларды, конференцияларды, тегерек столдорду жана жарыялоолорду биргелешип өткөрүүнү практикалоо;

3.2.5 Мүмкүнчүлүккө жараша корукка жаңы илимий адабияттар менен камсыз кылууга жардамдашуу; коруктун илимий кызматкерлеринин квалификациясын жогорулатууга көмөктөшүү;

3.2.6 Башка илимий уюмдарды кызматташууга тартууга жана жаңы илимий изилдөөлөргө демөөрчүлөрдү табууга көмөк көрсөтүү.

4. Келишимдин башка шарттары:

4.1 Тараптар экинчи тараптын макулдугу менен гана бул келишимге өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүүгө укуктуу.

4.2 Бул келишим кыргыз жана түрк тилдеринде 2 (экиден) нускада даярдалды жана экөө тең бирдей юридикалык күчкө ээ.

4.3 Бул меморандум 3 жылдык мөөнөткө түзүлдү, эки тараптын макулдугу менен мөөнөтү узартылышы мүмкүн.

5. Тараптардын юридикалык даректери жана кол тамгалары

Сары-Челек мамлекеттик биосфералык коругуну
Аксы районунун
Аркыт айылы
sary-chelek@fauna.kg

Кыргыз-Түрк «Манас» университети
Бишкек ш. Чыңгыз Айтматов проспекти №56
iro@manas.edu.kg

Касымов Р.К.
Директору

проф. докт. А. Кулмырзаев
Биринчи проректор

проф. докт. А. Жейлан
Ректор

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ile
Doğal Kaynaklar, Ekoloji ve Teknik Denetim Bakanlığı'na Bağlı Sarı-Çelek Devlet Biyosfer Tabiatı Koruma Alanı Arasındaki Bilimsel ve Teknik İşbirliğine İlişkin
SÖZLEŞME

Bişkek ş. 27 Nisan 2022

Bu Sözleşme, bir tarafta Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi (bundan sonra Üniversite olarak anılacaktır) Rektörü Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN ve Rektör Vekili Prof.Dr. Asılbek KULMIRZAEV ile diğer tarafta Doğal Kaynaklar, Ekoloji ve Teknik Denetim Bakanlığı'na Bağlı Sarı-Çelek Devlet Biyosfer Tabiatı Koruma Alanı (bundan sonra Tabiatı Koruma Alanı olarak anılacaktır) Müdürü R.K. KASIMOV arasında aşağıda belirtilen şartlar dâhilinde akdedilmiştir.

1. Sözleşme Konusu

Bu Sözleşme, biyoçeşitliliğin korunması ve kalıntı ormanların rasyonel olarak kullanılması, dağ ve orman ekosistemlerinin iklim değişikliğine karşı direncinin arttırılması, antropojenik baskıyı azaltma yollarının belirlenmesi ile ilgili sorunların çözümünde ortakların entelektüel, maddi ve teknik potansiyellerini tam ve etkili bir şekilde kullanmak üzere tarafların Tüzük ve Yönetmeliklerinde tanımlanan görevlerinin yerine getirilmesinde taraflar arasındaki işbirliği ve etkileşimine dair usul ve esaslarını belirler.

2. Tarafların Etkileşimi

Taraflar, ortak proje ve girişimlerin uygulanacağı işbirliği ve ortak faaliyet alanlarını aşağıdaki şekilde belirlemişlerdir:

- Ortak bilimsel araştırmaların yapılması, her iki tarafın öncelikli faaliyet alanlarına göre projelerin geliştirilmesi;
- Akit Tarafların bünyesinde çalıştay, konferans, seminer ve diğer etkinliklerin düzenlenmesi;
- Tarafların mevcut faaliyetleri için bilgilendirici, metodolojik, danışmanlık, maddi ve teknik destek sağlanması;
- Materyallerin incelenmesi, raporların hazırlanması ve tartışılması;
- Endemik bitkilerin otsu, ağaç ve çalı türlerinin tohum ve herbaryum malzeme değişiminin yapılması;
- Yapılmakta olan bilimsel araştırmalar ile ilgili yeni bilimsel kaynakların sağlanması.

3. Tarafların Yükümlülükleri

3.1. **Tabiatı Koruma Alanının** yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:

3.1.1. Tabiatı Koruma Alanı'nın tüm alanlarında bilimsel araştırma çalışmalarının yapılması, koleksiyon ve bilimsel materyallerin incelenmesi veya seçilmesine Üniversiteye izin vermek;

3.1.2. Gerekli görüldüğü durumlarda Üniversiteye araştırmacı ve orman korucularını temin etmek, bunun yanı sıra metodolojik ve teknik destek sağlamak;

3.1.3. Üniversite çalışanlarına Tabiatı Koruma Alanı'nın bölgesinde bulunma kuralları, yangın güvenliği, dağlık koşullarda araştırma yaparken iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri hakkında eğitim vermek, bu faaliyetlerin yürütülmesi için refakatçi görevlendirmek;
3.1.4. Tabiatı Koruma Alanı'nın bilimsel kütüphanesinde çalışma, Chronicle of Nature materyalleri, Tabiatı Koruma Alanında çalışan bilim adamları ve diğer ortakların araştırma materyallerini kullanma olanaklarını sağlamak;
3.1.5. Deneme alanlarının seçiminde danışmanlık desteği sağlamak, atlı taşıma ve at arabası hizmetlerini sağlamak.
3.2. **Üniversitenin** yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:
3.2.1. Bilimsel araştırmaların yapılması sırasında Tabiatı Koruma Alanı'nın çalışma rejimi, iş sağlığı ve güvenliği, yangın güvenliği kurallarına uymak ve Tabiatı Koruma Alanı'nın refakatçisinin taleplerini yerine getirmek;
3.2.2. Çalışmaların tamamlanması ve araştırma sonuçlarının değerlendirilmesinden sonra sonuç ve önerileri içeren raporun bir kopyasını sunmak;
3.2.3. Tabiatı Koruma Alanı'nın çalışanlarına metodolojik, teknik ve danışmanlık desteği sağlamak;
3.2.4. Bilimsel bilgi alışverişinde bulunmak, ortak seminer, konferans, yuvarlak masa toplantıları ve ortak yayınlar düzenlemek;
3.2.5. Yeni bilimsel kaynaklar sağlama konusunda Tabiatı Koruma Alanı'na destek sağlamak; Tabiatı Koruma Alanı'nda çalışan bilim adamlarının yeterliliklerinin iyileştirilmesine yardımcı olmak;
3.2.6. Diğer bilimsel kuruluşların işbirliğine çekilmesi, yeni bilimsel araştırmaların yapılması için sponsor aranmasında yardım sağlamak.

4. Diğer Şartlar

4.1. Taraflar, diğer tarafın izni ile bu Sözleşmede değişiklik ve ilaveler yapma hakkına sahiptir.
4.2. Bu Sözleşme, iki nüsha halinde düzenlenmiş olup, her nüshası aynı ispat gücüne sahiptir.
4.3. Bu Sözleşme 3 yıllık bir süre için düzenlenmiş olup, her iki tarafın karşılıklı mutabakatı ile uzatılabilir.

5. Tarafların Hukuki Adresleri ve İmzaları:

Sarı-Çelek Devlet Biyosfer Tabiatı Koruma Alanı
Aksı İlçesi Arkıt Köyü
sary-chelek@fauna.kg

R.K.KASIMOV
Müdürü

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Bişkek ş. Çıngız Aytmatov Caddesi, 56
iro@manas.edu.kg

Prof.Dr. Asılbek KULMIRZAEV
Rektör Vekili

Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN
Rektör